

Zenei naptár

Itt járt Ruggiero Ricci

Hetvenen túl Ruggiero Ricci, a világhírű amerikai hegedűvirtuóz is megérkezett Szegedre. Világhírű? Mi kár, hogy a fogalom annyit koptatta hitelfedezetét, ha valóban használni elkerülhetetlen, mint most, joggal kétkedő a tájékozatlan olvasó. Persze nem a tájékozott. Mert aki csak harangozni hallott e hangszertartomány művészvilága felől, tudja kiről van szó. Legföljebb azon lepődhet meg, hogy a „huszadi század Paganinije” (mert hadd kínáljam meg mindjárt eme csöppet sem méltatlan hódolattal) — nem olasz, miként hihette nevének csöngésén. Amerikai.

San Franciscóban született. „Luis Persinger, Michel Piastro és George Kulenkampf tanítványa volt. 9 éves korában mutatkozott be a New York-i Carnegie Hallban, Mendelssohn hegedűversenyével. 1932-ben járt először Európán, 1957-ben világ körüli hangversenykörúton. Különösen a 19. századi virtuóz hegedűreperatoárral arat sikereket. Paganini műveinek egyik legavatottabb tolmácsolóját, először játszotta lemezre a 24 Caprice-t eredeti változatában. Bemutatta Ginastera (1963) és von Einem (1970) hegedűversenyét. 1970–73-ig a bloomingtoni egyetemen, 1975-től a New York-i Juilliard Schoolban tanít. 1734-ben készült Guarneri del Gesu hegedűn játszik”. Főnti sorokat a műsorfüzetből írtam ki, mint ami föltétlenül regisztrálásra érdemes azoknak, akik csak annyit láttak, a filharmonia összevont bérletsorozatának koncertjére zsúfolódott a tömeg a szokatlan szerdai estén, a színházban. A pódiumra (ahová az elmúlt évek során azért hébe-hóba mégiscsak eljutottak világ sztárok, Nikita Magaloff, David Ojstera, Richter és mások) likított egy kis ember nagy hegedűvel. Mármint méretre kicsi, valószínűtlenül apró ahhoz képest, amekkorává képes növesztetni a hangszer, ha kezében megszólal.

Batch-partitát játszott bevezetésül (h-moll), látszólag unottan, mint akinek a könyökén jön már ki, s csupán menet közben, úgy a negyedik-ötödik tétel tájékaán támad az érzésünk, észrevétlenül srófolja magát. Amikor pedig a következő számra előbújnak a vasfüggöny mögül Nagy Péterrel, a nyakigláb zongoristával — nomen est omen —, már láthatóan földobott hangulatban fog neki a Kreutzer-szonátának. A fő téma ellenmozgású kvartkvint lépéseit mihia túl is pattintaná — staccatóna. A második tétel egyik-másik variációjában viszont egészen elbűvölő dolgokat produkál, hogy aztán a Presto

fergeteges száguldása minden kétséget eloszlasson: itt kérem ma este világsztár muzsikát. Nagy Péter igazán választékos, már-már tiszteltudóan alkalmazkodó partner (látom a nacionálját, a nyolcvanas évek elején ugyancsak Bloomingtonban járt, tanult Sebők Györgynél — tán innen az ismeretségük).

R. R. kotta nélkül játszotta ezt a Beethoven-szonátát. Mi több, a rákövetkező Debussy is, a nagy impresszionista egyetlen (g-moll) hegedű-zongora szonátáját, megannyi érzelmi színárnyalattal, elbűvölően. Ami éppúgy meglepő, miként várakozással szembeni, ha a virtuóz számára, az Övére, a nagy Sajátra szánt Paganini-Szymanowski Capricciókra került elő a szemüveg meg a kotta — de hát ki bánja. A hivatalos program szóló-záradéka egy újabb átirat, ezúttal a kiváló kortárs-kolléga, Nathan Milsteiné: Liszt első Mefisz-

tó keringője. És persze a ráadások, Sarasate, Paganini — nem fukarkodott a tapsvihart látható megindultsággal álló varázsos kis öreg. Valahogy az volt az érzésem, csupán azért lett mégis vége, mert az önzően követelőző publikum vált lassacskán megértővé, s fejezte ki halálját állva ovációkkal — ő maga még mindig folytatná.

Vagyis hát? Nehéz lenne röviden, tömören elmondani, mit is tud Ruggiero Ricci. Különös ismertető jele mindössze az, hogy hegedűl. Akár két kezének természetesen meghosszabbításaként nőne ki a hangszer teste meg a vonó. Töpreng, beszél, játszik, száguld, sír, kacag általuk-velük, mintha valamennyi érzékszervének közlendőjét bízná e mesterséggel megmunkált anyagára. Mondjon el mindent róla, gondolatairól és érzelméről, hitéről, és filozófiájáról, az életéről. Művész.

Nikolényi István

Az évszázad csütörtökig tart

A film elején olvasható Széchenyi-idezetet a rendező — Balogh Zolt — motóként kínálta nézőinek, akik ezek után még számíthattak arra, hogy a reményekkel teli jövődől és az illúziótlán jelen közti viszszakapcsolódás folyamat lényegét ragadhatják meg. Pedig az alkotók nem kívántak tőlük mást, mint hogy megegyék azt az óriás habos süteményt, melyet a szakács — bizonyára szakmai ártalommal szembe — cukormázzal öntött le, és végül, a legutolsó mazsolát potyogtatott. A film egy többszörösen „bevált” magyar filmműfaj, a „historikus kommersz” nagyon egyszerű receptje szerint készült. Vegyünk egy nagy szelet történelmet, s tüzdeljük meg díszítőelemekkel, gyönyörű metaforákkal, izlés szerint: szirmokkal, virágokkal, koszorúkkal, Zrínyi vadkanja ellen „küzdő” angyali szárnyakkal, vagy akár (történelmi súlyukat tekintve) kis és nagy nemzetek esélytelen párviadalát szimbolizáló hamvas arccsókakkal. Az egész sava-borsát pedig majd azok a majszolások közben harmóniává finomodó áthallások adják, melyek gyermeketlen direkt módon utalnak a jelenkor társadalmi, gazdasági és nemzetközi problémáira. Elhangzik például a nemzet felelős gondolkodóinak szóló felhívás: nem mind egy, mit hagyunk örökül a felnövekvő nemzedékeknek, egy fejlődésképtelen vagy egy virágzó államot. A nagyhatalmak árnyékában bábu szerepet betöltő nemzetcsékek sanyarú helyzet-elemzéseinek, továbbá militarista és antimilitarista szövegek egymásra csúsztatott zsongásában (melynek értéke annyi, mintha a rádió és a televízió híreit egy időben hallgatnánk) — lassan szövődik egy védelemre szoruló szerelem. A „shakespeare”-i felépítés szerint ennek tragédiával kell végződnie: Mihálynak, a montenegrói diplomata fiának élete kioltatik a Monarchia jeles katonájának (aki mellesleg a Monarchia képviselőjének a lányát vigyázza) golyója által. Lepuffantja, mint egy kutyát, Békétárgyalás ide vagy oda.

Igen érdekes film ez. Közben lépten-nyomon újabb és újabb történelmi metafo-

Új film

rakba botlunk, képi világában és rendezői eszköztárában folyton „deja vu” élmények köszönnek vissza. Úgy látszik, a „historikus kommersznek” most már állandó rekvizitumai vannak: Kossuth-zászlók, veteránbakák, s még sorolhatnánk. Ugyancsak fantáziátlan a Zeffirelli-féle Rómeó és Júlia-filmből átmásolt képi dramaturgia, s a szerelmek találkozásának helyszínei (sirkamrát idéző pince, a templom, mint találkahely), amelynek a bugyuta közegben való megjelenítése szükségszerűen édeskésé, felszínese tette az alkotást. S még egy elnéző grimaszt sem vághatunk, mert úgy tűnik: fertőző betegségről van szó.

Nagy Mária

Gondos a gondnokság

Facsere és telepítés

Néhány napja jelent meg egy rövid tájékoztató lapunkban arról, hogy miért kurtítják meg Újszegeden a Bal és a Középső fasor fáit. Írtuk azt is, hogy ez kényszermunka, ugyanis az ágak beleérnek az elektromos vezetékekbe.

Sokan sajnálják a fákat, sokan írnak szerkesztőségünkbe levelet, hogy „mentjük meg” a fák életét. Ez adta az ötletet, hogy megkeressem a város gondnokság kertészét, Kovács Jánost, akit arra kértem, hogy tájékoztasson terveikről.

Tavaly 3 millió forintot költött a gondnokság fanyesésre, -kivágásra, növényvédelemre és pótlásra. Háromezer fát metszettek, nyestek meg. Ennek a munkának 90 százalékát a villanyvezeték miatt kellett elvégezni, a többi pedig közlekedésszükséglet érdekében, illetve lakossági bejelentés miatt volt szükséges.

A kivágásokról: összesen 220 darabot kellett kivágni, de ezek mind vagy szárazak, vagy pedig balesetveszélyesek voltak. A telepítésről: ezer fát ültettek közterületre, főleg oda, ahokra a lakóterületekre, ahol szegényes az állomány.

Münnich Ferenc Társaság — Szeged

„Határozottan szembefordulunk a sztálinizmussal...”

A sorra alakuló különböző szervezetek, társaságok és körök közül az egyik legtöbb értetlenség és aggodalom épp a Münnich Ferenc Társaságot fogadta. Volt aki egy sztálinista szervezkedést látott (és lát) benne, más valamiféle „pártos fegyveres csapat” csíráját látta felfedezni kezdeményezésükben. Mivel lapunk arra törekszik, hogy valamennyi új kezdeményezés képviselője bemutakozhasson hasábjainkon, így megkerestük a Münnich Ferenc Társaság szegedi csoportja intézőbizottságának titkárát, Zlatniczky Istvánt, szóljon részletesebben a társaság megalakításának körülményeiről, a szervezet céljairól.

— Társaságunk megalakítása a volt budapesti forradalmi karhatalmi ezred egykori tagjainak felhívása nyomán kezdődött, de szó sincs arról, hogy csak egykori karhatalmisták, a fegyveres erők és testületek nyugdíjaisai fogtak össze egy közös cél érdekében. Az alapító tagok közt találhatók például Agódi József egyetemi tanár, Botos János történész, Hantvager Lajos csepeli munkás, Ribánszky Róbert, a HNF Országos Tanácsának titkára, Sarlós István, az Országgyűlés nyugalmazott elnöke, Szabó Sándor, a Dunai Vasmű brigádfőnöke, Szécsi András történész, Lestár József, az Ifjú Gárda országos parancsnoka — hogy csak néhány nevet említsék az aláírók közül — mondta beszélgetésünk elején Zlatniczky István, majd megkaptam tőle a Budapesten megfogalmazott programot. Most ebből idézek:

„... az egyesülési törvény előírásaihoz igazodva, az MSZMP megújuló szövetségi politikáját szolgálva szocialista elkötelezettségünket kinyilvánítva alakítjuk meg a Münnich Ferenc Társaságot... Célja a haladó és forradalmi magyar és nemzetközi hagyományok ápolása, az utolsó sorban a XX. századi történelemben kiemelkedő szerepet játszó Münnich Ferenc tapasztalatokban gazdag életútjának,

példájának szellemében. E célokat szolgáló felvilágosító tevékenységünk mindennek előtt az ifjúság progresszív csoportosulásai, az ipari, a mezőgazdasági és értelmiségi szocialista brigádok, a hazafias és honvédelmi nevelést végző politikai aktivisták körében, a társadalom nyilvánosságára előtt kívánjuk kifejteni... Rendszeres politikai és művelődési programot, társasági életet teremtünk elsősorban a volt budapesti forradalmi karhatalmisták és hozzátartozóik, s a velük szolidaritást vállaló fiatalabb érdeklődő nemzedék számára. Előadásokat, vitákat, veteránaláírókat szervezünk, klubéletet kezdeményezünk. Az egykori forradalmi karhatalmisták és hozzátartozóik körében önmagukból rendszeres szociális, jogsegítő, érdekvédelmi és kegyeleti tevékenységet végzünk” — olvasható a programban, amely leszögezi, hogy a társaság együtt kíván működni a fegyveres erők, a munkásorság veteránjaival, a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetsége tagozataival, a Münnich Ferenc örökségét ápoló történetekkel, a nevét viselő intézményekkel, iskolákkal, brigádokkal, egykori harcostársakkal.

— A társaság 1988 novemberében megalakult Budapesten, mintegy 4 ezer tagot számlálva. Ugyanebben a hónapban, pontosan 23-án Szegeden is megkezdte munkáját egy 7 tagú előkészítő bizottság, majd munkája eredményeként december 8-án megtartották a szegedi alakulóülést is. Következzenek hát a helyi részletek...

— A szegedi csoportot 5 tagú intézőbizottság vezeti. Elnöke Gyémánt László, titkára én vagyok, míg tagjai: Simon József, D. Nagy János, Székely József, Nagy István. Jelenleg 94-en jeleztek csatlakozási szándékukat, de ma még tulajdonképpen a szervező munka elején tartunk. Ez köti le leginkább időnket, így programok bonyolítására még csak ritkán vállalkozunk. De részt vettünk a népfrent kezdeményezte, alternatív csoportok megismertetését szolgáló vitán, szeretnénk bekapcsolódni a március 15-i ünnepség előkészítésébe és lebonyolításába, míg legközelebbi birtunk egy vita, amelyet 30-án délután 4 órától tartunk a városi népfrent nagyertermében a megyei pártbizottság közelmúltban elfogadott feladattervéről, elképzeléseiről. Ennek előadója

Sebe János, a megyei pártbizottság titkára lesz.

— A szervezés mellett, úgy tudom, elkészült egy szegedi programtervezet is. Belelapolhatnék ebbe is?

— Természetesen — kapom az újabb írásos dokumentumot. Ebből első olvasásra kiderül, hogy a pestinél jóval több, s konkrét politikai elemet tartalmaz. Lényege röviden így foglalható össze: az MSZMP-val a szocializmusért. A részletek pedig: „... a Csongrád megyéhez, Szegedhez kötődő forradalmárok életútjának feltárása... rendszeres politikai, kulturális, társasági kapcsolat a fegyveres erők és testületek volt tagjaival az ország és a megye politikai kérdései iránt érdeklődőkkel”. Ebben a dokumentumban is fellelhető a szociális érdekvédelmi tevékenység szándéka, majd az írás így folytatódik: „... célszerű a szocialista társadalom demokratizmusának, a politikai és gazdasági intézményrendszer korszerűsítésének cselekvő támogatása, a nemzeti hagyományok szem előtt tartásával... Célszerű az egyetemes emberi jogok és nemzeti jogok érvényesítése, a közelet tisztaságának megteremtése, megvédése, a nemzet jövőjét jelentő közoktatás és köznevelés alapvető kiemelt beruházásá nyilvánítása, az emberi környezet védelme... a mindenkire kiterjedő létebiztonság újrateremtése.

Most pedig következzenek egy kiemelésre igazán érdemes gondolat: „... határozottan és nyilvánosan szembefordulunk a sztálinizmussal, az ultrabaloldali, a szektáris, a dogmatikus nézetekkel, hiszen hátrányait mi is elszenvedtük, és határozottan ellenzünk minden restaurációs törekvést is, a polgári visszarendeződéssel együtt. Kijelentjük, hogy mi nem akarunk a párt fegyveres testülete lenni, az ilyen jellegű esetleges gondolatok nem értünk egyet”.

A dokumentumtervezetből (merthogy ez tervezet, a végleges formája csak a viták során alakul ki, megtudtam Zlatniczky Istvántól) kiolvasható az is, hogy a társaságot szeretnék mozgalommá szélesíteni, s együttműködni mindazokkal, akik nem retrográd nézetűek, hanem a válság mielőbbi megszüntetését, a kibontakozást kívánják elősegíteni.

B. Z.

Madáchosok Köre

Úgy mondják, nemigen találni példát ilyesmire a hazai alapfokú oktatási intézmények között: Szeged egyik legpatinásabb általános iskolájában, a Madách Imréről elnevezett intézményben a napokban megalakult — a Madáchosok Köre.

Annak apropóján, hogy — miként arról keddi lapunkban beszámoltunk — egész héten át tartó ünnepségsorozattal az úgynevezett Madách-héten emlékezett névadójára az iskola, az egyik rendezvény „a Madách” volt diákjainak és tanárainak találkozója adta az ötletet: létesüljön bizonyos rendszerességgel működő, egy, nemzedékek sorát felnevelő, városszerte jelentős hírnévvel rendelkező iskola hagyományait, szellemét ápoló kör. A tervek között a legkülönbözőbb elképzelések találhatók, kiadványoktól rendezvényekig, találkozótól iskolamúzeumig. A remélhetően méltó figyelmet keltő kezdeményezés, a (tovább) alakuló Madáchosok Köre természetesen várja az iskola volt tanulóinak, szülőinek, pedagógusoknak jelentkezését, az ötleteket, a különböző, minden bizonnyal változatos terveket a kör munkájára vonatkozóan. Ezek után (mi egyéb maradhat?) e nemes, követésre érdemes vállalkozáshoz — csak sikereket lehet kívánni.

A. S.

A Sajtóház
a hirdetések feldolgozására

**jól gépelő
adminisztrátort**
keres
azonnali belépéssel.

Jelentkezni a főkönyvelőnél.
Tanácsköztársaság útja 10.

Móra Tsz eladásra kínál
vágókakast: 45 Ft/kg,
vágócsirkét: 35 Ft/db
egységáron és tojást.
Érdeklődni: munkanapokon
7-14 óráig.
I. üzemeység Nívó Ktsz mögött.